

Realistyczna wizja „jutra” podstołecznego Parku Narodowego jest możliwa do przedstawienia dzięki wytyczeniu kierunków perspektywicznego rozwoju Kampinoskiego Parku Narodowego. Przewiduje się lokalizowanie i rozbudowę wszelkich atrakcyjnych urządzeń i obiektów turystycznych poza terenem Parku Narodowego, w wyjątkowych przypadkach na jego obrzeżu. Oprócz istniejącej gęstej sieci szlaków turystycznych, wyznaczone będą nowe ścieżki dydaktyczne, doprowadzające pieszych turystów do ciekawszych obiektów przyrodniczych i historycznych, leżących dziś poza szlakami turystycznymi. W najbliższym pięcioleciu ukażą się przewodniki z opisem szlaków naukowo-dydaktycznych dostosowane do potrzeb turystyki szkolnej. Tego rodzaju pomoce dydaktyczne są niezbędne ze względu na niemożność obsłużenia coraz częstszych wycieczek tego typu przez dwóch pracowników naukowych Parku.

Dzięki opracowaniu w latach 1967—1969 planu urzędzeniowego gospodarstwa rezerwatowego KPN określono konkretne ramy prac gospodarczo-leśnych. Wskazania te poparte i poszerzone badaniami własnymi KPN oraz badaniami instytucji naukowych, prowadzących swe badania na terenie Parku Narodowego umożliwiają, przyspieszoną odbudowę Puszczy.

Janusz B o b i ń s k i

Kozioróg dębosz *Cerambyx cerdo* w Wolińskim Parku Narodowym

Z obszaru wyspy Wolin brak nowszych stwierdzeń występowania kozioroga dębosza skłonił autora do szczegółowych poszukiwań na tym terenie. Z literatury wynika, że jedynie Habelmann podaje ten gatunek z okolic Międzyzdrojów (Habelmann 1854, Strojny 1967). W wykazie swoim wymienia on dwa gatunki koziorogów: *Cerambyx cerdo* oraz kozioróg bukowiec *Cerambyx scopoli*. Brak jakichkolwiek potwierdzeń z ostatnich kilkudziesięciu lat pozwala przypuszczać, że stanowiska w okolicy Międzyzdrojów już nie istnieją. Przyczyn wymarcia kozioroga na stanowiskach znanych z XIX wieku należy upatrywać przede wszystkim w wycinaniu starych obumierających dębów jak też w masowym kolekcjonerstwie entomologicznym na tym terenie w minionym okresie.

Kilkuletnie obserwacje prowadzone w Wolińskim Parku Narodowym potwierdziły brak stanowisk w okolicach Międzyzdrojów. Odkryto natomiast świeże chodniki larwalne kozioroga dębosza na starym dębie bezszypułkowym *Quercus sessilis* nad Zalewem Szczecińskim (koło Karnocic). Przynależność gatunkową znaleziska potwierdził również prof. dr J. U r b a ń s k i. Chodniki na pow. 1,5 m² znaleziono na wysokości około 3,5 m od ziemi. Stwierdzono obecność licznych otworów wykutych

przez dzięciola czarnego *Dryocopus maritus*, który gnieździ się w pobliżu. Dzięciół ten niewątpliwie wyjadał larwy kozioroga.

Stanowisko kozioroga dębosza nad Zalewem Szczecińskim jest jedy-
nym obecnie znanym na terenie Wolińskiego Parku Narodowego. Jest
to zarazem jedyne aktualnie stanowisko na terenie wybrzeża Pomorza
Zachodniego.

Kserotermiczne wybrzeże Zalewu Szczecińskiego należące do Wo-
lińskiego Parku Narodowego z licznymi starymi dębami wydaje się być
wybitnie predysponowane do rozwoju tego pięknego chronionego chrząsz-
cza. Stanowisko nowo odkryte w następnych latach będzie pod troskliwą
opieką i obserwacją Muzeum Wolińskiego Parku Narodowego.

Bogdan Jakuczun

PIŚMIENNICTWO

Habelmann P. 1854 *Eine neue Art der Käfergattung Tereäus*
Ent. Zgt. Stettin XV:27—29

Strojny W. 1967 *Kozioróg dębosz (Cerambyx cerdo) na terenie*
Polski. Prz. zool. XI, 1:29—43

Z NASZYCH REZERWATÓW

Owocujący bluszcz *Hedera helix* w rezerwacie „Białowodzka Góra”

Interesujące skupisko owocujących bluszczów znajduje się na Białowodzkiej Górze koło Tęgoborza, w obrębie rezerwatu przyrody „Białowodzka Góra”. Szczyt ten (550 m npm) leży w pasmie Jaworza, zaliczanym do Beskidu Wyspowego. Obszar rezerwatu, mimo dość znacznego wzniesienia nad poziom morza, odznacza się klimatem stosunkowo ciepłym i łagodnym. Pod względem klimatycznym rezerwat należy do regionu klimatycznego zaciszy śródgórskich.

Omawiane stanowisko bluszczów, obejmujące ponad 30 kwitnących okazów tego gatunku (na powierzchni ca 20 arów), położone jest na wysokości około 480 do 525 m n.p.m., na południowym zboczu Białowodzkiej Góry, w wydzieleniu „a” oddziału 108 byłego Nadleśnictwa Nowy Sącz.

Teren ten porasta drzewostan jodłowy *Abies alba* z domieszką dębu bezszypułkowego *Quercus sessilis*, osiki *Populus tremula* i trześni *Cerasus avium*. Wiek drzewostanu wynosi 80—100 lat. W ujęciu fitosocjologicznym fragment drzewostanu z owocującymi bluszczami znajduje się